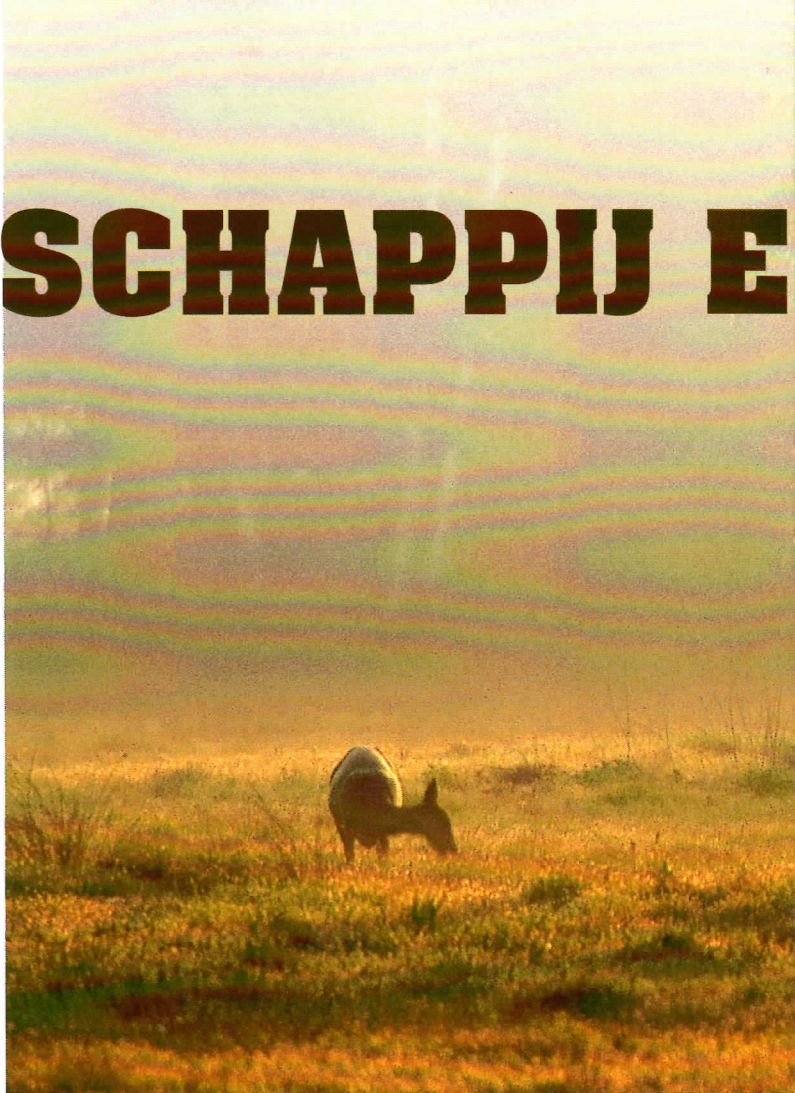

MAATSCHAPPIJ E

Het allerbelangrijkste bij het beheer van reeën is dat de uitvoering op een verantwoorde en maatschappelijk te rechtvaardigen manier gebeurt. Die rechtvaardiging krijg je niet door te roepen dat je als uitvoerder goed opgeleid bent en dat jij doet aan populatiebeheer. Wie vindt dat, wie zegt dat en is het wel zo? Wat je doet als reeënbeheerder, het afschot vooral, heeft iets controversieels in zich. Je schiet reeën in dienst van de overgebleven populatie reeën en ten behoeve van belangen die mogelijk in gevaar kunnen komen als je dat afschot niet gepleegd zou hebben. In onze huidige maatschappij moet je elke handeling kunnen verantwoorden. De gemeenschap eist dat van je. Je plannen moeten goed doortimmerd zijn. De redenen weloverwogen. Er moet een plan aan ten grondslag liggen (Faunabeheerplan) en de resultaten van de maatregelen moeten terug te voeren zijn naar de gestelde doelen. Heeft het zin gehad of niet!

Waar of niet waar. Jagen of verantwoord beheren?

Nu weten we dat wel. En we zijn het er ook mee eens. We zijn ons bewust van de maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daar mogen we toch wel vanuit gaan. Plannen maken, op schrift zetten en registreren wat je doet. Daar begint het mee. De basis dus! Heb je dat niet voor elkaar, kijk dan niet verbaasd op als een ambtenaar of een natuurbeheerder vraagtekens zet bij jouw invulling van het beheer van reeën. En wat voor jou geldt, geldt net zo goed voor afdelingen van VHR, WBE's en het LB van VHR. Het begint al met het tellen van reeën. Elk jaar weer, Marien Greep zei het al in het voorwoord van dit artikel, krijgen we uit diverse hoeken obstructie. Klopt het wel wat jullie doen met dat tellen? Met een ondertoon van "ik geloof er helemaal niets van". Elk jaar weer leggen we uit waarom we het doen en wat het nut er van is en dat het de basis vormt voor het beheer. Kennelijk doen we iets niet goed.

Is er echt overal tegenwerking?

Is dat nu overal zo in Nederland, in elke regio? Nee, zeker niet. In de regio Achterhoek en Oost Brabant kennen ze die obstructieproblemen niet. Waar ze het ook niet kennen, waar geen onduidelijkheid bestaat over de uitvoering van beheerplannen is op de Veluwe. Alles wat daar gebeurt voor het

grofwildbeheer wordt aangestuurd door de Vereniging Wildbeheer Veluwe (VWV). VHR Achterhoek en VWV hebben hun zaken goed voor elkaar en houden dat ook zo. De geaccepteerde status die ze hebben verworven, is niet zonder slag of stoot gegaan. De initiatieven zijn particulier, de kennis komt door opleiding of is autodidactisch en de ervaring jarenlang. Op de Veluwe wordt al geteld, je mag het ook inventariseren noemen, sinds 1959. Alleen edelherten werden toen geteld. Herten waren een bedreigde diersoort. Natuurbeheer bestond nog nauwelijks. Bos was productie. En daar pasten geen herten in. Die vreten boompjes kaal en dat is slecht voor de verjonging. Aldus waren de bosbouwers de herten liever kwijt dan rijk. Om economische redenen de herten laten verdwijnen werd onacceptabel gevonden. Er moest iets gebeuren. Vanuit de particuliere hoek en o.a. door de Vereniging Het Edelhert, toen nog de Vereniging tot Behoud van het Veluws Hert, is veel goed werk verzet. De betrokkenheid van de overheid was er ook. De DG van het Ministerie van Landbouw toentertijd was een groot liefhebber van herten en ander wild. Het leefgebieden-fenomeen was in die tijd nog niet aan de orde. Alles ging op jachtveldniveau. De jachthouder motiveerde zijn afschotaanvraag en daarvoor kreeg hij een afschotvergunning of niet. Bijna altijd wel!

N REEËNBEHEER

Belangen wringen

Er ontstond maatschappelijke discussie over het belang van economische bosbouw en natuurbescherming. Natuurbescherming won. Door geklungel op jachtveldniveau waren een boel zaken onduidelijk. Hoeveel dieren zijn er nu eigenlijk? Is het aangevraagde afschot wel reëel? Is de aanwas wel goed ingeschat? Gebeurt het tellen op een uniforme wijze en is het controleerbaar? Allemaal onduidelijkheden. Toen de wilde zwijnen in de jaren zeventig dezelfde beschermde status kregen als de reeën en de edelherten, begonnen ze dramatisch toe te nemen. Er moest wat gedaan worden. Op jachtveldniveau werken is geen haalbare zaak meer, daar kwam men al gauw achter. Veel te beperkt. Het Ministerie nam toen het initiatief en zei, "Je kunt wilde zwijnen alleen gezamenlijk beheren." De Vereniging Wildbeheer Veluwe kreeg in 1975 de opdracht dit te coördineren. Ze moesten eerst weten hoeveel er waren, dat heette tellen en zo heet het nog. En dat fenomeen is uitstekend georganiseerd. Van meet af aan heeft de VWV alle aandacht besteed aan de uniformiteit van het tellen. Het bos in gaan en links en rechts kijken wat je ziet en dat noteren is niet de methode. Strak organiseren, dat is belangrijk. De Veluwe werd ingedeeld in leefgebieden. Tellers werden geselecteerd op

deskundigheid. En er werden uniforme eisen gesteld aan uitvoering, aanspreken, gebruik telformulieren en kaarten, wijze van interpretatie en verwerking telgegevens.

Sinds 1992 werd een algehele coördinatie ingesteld door de ambtelijk secretaris van de VWV te weten ons redactielid Gerrit Jan Spek. Onder zijn begeleiding vindt de uitwerking van de edelherten en wilde zwijnen tellingen plaats. De Veluwe-coördinator betreft daar de leefgebiedscoördinator bij en andere gebiedsdeskundigen. Allemaal specialisten. Het zijn tellingen, daarbij worden officiële waarnemingen vergeleken en waar nodig opgeteld. Het doel is de werkelijkheid zo goed mogelijk benaderen. Voor edelherten wordt de aanwas berekend, voor de zwijnen wordt deze geteld en gecorrigeerd voor de na-aanwas. Zo wordt de zomerstand bepaald. In het Faunabeheerplan staan de gewenste standen die met de belanghebbende grondgebruikers zijn afgesproken. Het verschil tussen zomerstand en doelstand is het quotum wat dat seizoen geschoten moet worden. Alle externe factoren worden ook meegenomen. Ervaring en statistiek helpen daarbij. Is het een goed mastjaar? Seizoensinvloeden? Werk aan het bos, recreatie, het zijn factoren die de tellingen kunnen beïnvloeden. Het gaat er ►

► om dat de werkelijk aanwezige stand zo nauwkeurig mogelijk wordt benaderd. Nu kun je wel zeggen dat de inventarisatie (tellingen) op de Veluwe de werkelijkheid bijna benadert. De plannen die daaruit voortkomen hebben een hoge validiteit, heel dicht bij de waarheid. Desondanks wordt in dat grote boslandschap ook soms de plank misgeslagen. Maar daar kun je van leren en voortaan rekening mee houden. Zeg maar dat de plannen een stevig fundament hebben. En daarom geaccepteerd en gewaardeerd worden. De beheermaatregelen die in de plannen voorgesteld worden, mogen rekenen op een maatschappelijk draagvlak.

Uniformiteit

Waarom werkt het bij de VVV, zoals het moet. De registratie is uniform, het is een vaste methodiek, het wordt met een hoge mate materiedeskundigheid uitgevoerd, de gegevens zijn geborgd, ze zijn controleerbaar en de interpretatie is maatschappelijk verantwoord. Aan de slag met de beheermaatregelen om deze daarna terug te koppelen naar de beheerdoelstelling. Transparantie, geef iedereen inzicht in wat je aan het doen bent. Elk cijfer of het nu om tel, afschot of schadegegevens gaat, moet tot aan de bron kunnen worden herleid. Dat is transparantie! Communiceer en houd statistieken bij. Registratie is dus het toverwoord. Veluwe en Achterhoek verwerken al vele jaren hun zo belangrijke data in het Fauna Registratie Systeem van NatuurNetwerk.

Kennis voorkomt obstructie

Kennelijk gaat het dus goed op de Veluwe. Geen tegenwerking. Natuurlijk worden er vragen gesteld door uiteenlopende belangengroepen en zelf uitgeroepen belangengroepen. Elke vraag kan beantwoord worden. Er heerst volledige transparantie. Er is respect en er is geloofwaardige kundigheid. Het beheer en beheermaatregelen zijn afgestemd op lokale maatschappelijke doelen. De term die in toenemende mate wordt gebruikt is maatwerkbeheer. De belangen en hiermee de doelen kunnen van gebied tot gebied sterk verschillen.

Respect, betrouwbaarheid en geloofwaardigheid

In de Achterhoek is dat niet anders. Daar genieten de mensen die het beheer van de reeën op papier zetten, de tellingen organiseren en uitwerken, een groot respect. Ze zijn betrouwbaar en geloofwaardig. Dat respect hebben

ze niet zomaar gekregen. Kennis, inzet en daadkracht van Jop Bakker zijn van doorslaggevend belang geweest. Jop Bakker, de leidende figuur en coördinator, begon in 1990 met de opzet van een planmatig beheer van reeën in het gebied dat later de WBE Ruurlo werd. Voor zijn start met het planmatig beheer deed iedereen wat in de jachtwet stond. Bijvoorbeeld het op jachtveldniveau bij het Ministerie aanvragen van een afschotvergunning. Dat was het eigenlijk en dat werd toentertijd een regulerende jacht genoemd. Na de oprichting van de WBE en de invoering van de Flora- en faunawet werd het beheer van reeën. Zeg maar, een maatschappelijke taak. Wat je doet, moet je verantwoorden. Wil je op een goede manier verantwoorden dat afschot van een aantal reeën noodzakelijk is, dan zul je op zijn minst moeten aangeven om hoeveel reeën het gaat. "Aldus tellen, of inventariseren als je dat een beter woord vindt", zegt Job Bakker. Zelf in de WBE waren we wel doordrongen van het planmatige beheer en wat daar mee te maken heeft. In 2002 werd het echt een serieuze zaak. Er moest een FBE opgericht worden. De provincie werd beleidsverantwoordelijke. En ze verstrekt na goedkeuring van het reeënbeheerplan een ontheffing aan de FBE om reeën te doden. Dat het beheer in het plan onderbouwd moet worden, zal iedereen duidelijk zijn. De Provincie legt het beheerplan ter visie en belanghebbenden kunnen bezwaar aantekenen. Democratie heet dat, transparantie en verantwoording afleggen. Gegevens zijn dus nodig en daar zorgden Jop Bakker en consorten voor. Zij kozen de telgebieden, zij maakten een beheermodel (Achterhoek), zij zorgden voor uniformiteit. Dus zij zorgden voor de onderbouwing van de maatregelen. De mensen die de tellingen uitvoerden bijvoorbeeld, waren geselecteerd op kennis en ervaring. De coördinatie en uitwerking kwamen logisch gedacht bij de WBE te liggen. Bij Jop Bakker.

Van vereniging naar belangenorganisatie

Plannen, de juiste informatie moet daar terecht komen waar het hoort. Daar zorgde de WBE wel voor. Je ontmoet de juiste mensen, je praat dus met de juiste mensen en je levert dat wat nodig is en dat waar behoefte aan is. Betrouwbaarheid maakt de positie sterk. Van een groepje individuele belanghebbenden, van vereniging, veranderden de WBE Ruurlo en daarna in gezamenlijkheid alle WBE's in de Achterhoek uit tot een ware belangenorganisatie. De mensen die de belangenorganisatie vormen zijn de mensen van

VHR regio Achterhoek. VHR is daar dus eigenlijk de organisatie die de belangen van de reeën vertegenwoordigt. Er wordt naar geluisterd en als er wat met reeën aan de hand is, weet iedereen VHR te vinden. Precies hetzelfde wat op de Veluwe is gebeurd. Daar veranderde de Vereniging door kennis, consistentie en planmatig werken ook in een maatschappelijke belangenorganisatie, met alle voordelen van dien. Er wordt naar je geluisterd!

Waar is nog verbetering aan te brengen? In protocollen, in uniformiteit en in kennis is winst te boeken. Kennis van reeën en beheermethodieken. Kennis van uitwerking en coördinatie en sturing van uitvoering.

In elke regio een Jop Bakker

Wat in de Achterhoek kan en op de Veluwe, zie dat nu eens als voorbeeld voor de rest van Nederland. Wat daar kan, kan ook in Noord-Holland en in Groningen. Het kan uniform in Nederland hetzelfde zijn. Maatschappelijk verantwoord reeën beheren, op leefgebied niveau. In Oost-Brabant

bijvoorbeeld zijn gigantische vorderingen gemaakt met het beheer op leefgebiedniveau. Wat je daarvoor moet doen, zeggen zowel Gerrit Jan Spek van de VVV als Jop Bakker van de Achterhoek, is zorgen dat je in elk leefgebied een uiterst kundige coördinator hebt. In elk leefgebied een Jop Bakker om het zo te zeggen. Hiaten in kennis wil VHR met alle liefde bijspijkeren. En wellicht hebben we een keurmerk nodig. Met het stempel van de GAN (Gegevens Autoriteit Nederland). Dan kan iedere Nederlander zien hoe de reeën in Nederland worden geteld.

Zo is obstructie positief aan te pakken. Zo maken we het beheer van reeën tot een maatschappelijke verantwoorde maatregel. Zo krijgen we draagvlak voor ons handelen. Zo wordt VHR een nog meer gerespecteerde belangenorganisatie, zo wordt elke regio een gewaardeerde belangenorganisatie. Wij hebben de kennis van reeën en wij adviseren hoe met reeën om te gaan. Wij hebben de zorg voor reeën.